

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 25 mei 2020

Datum GS-besluit : 23 juni 2020

Vragen nr. 66

Vragen van de heer **W. Hoogervorst** (SP) over Toekomst Rijksmonument Joods Werkdorp Nieuwesluis in Slootdorp.

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 25 mei 2020 door het lid van Provinciale Staten, de heer **W. Hoogervorst** (SP), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

In de gemeente Hollands Kroon staat, even buiten de kern Slootdorp – aan de Nieuwesluiserweg, het Joods Werkdorp Nieuwesluis. Het is een rijksmonument, dat uit twee componenten bestaat: het oorspronkelijke gebouw en het terrein om dit gebouw heen.

Medio 2015 is bij de gemeente Hollands Kroon een principeverzoek ingediend voor de ontwikkeling van een grootschalige logiesaccommodatie voor tijdelijke medewerkers (arbeidsmigranten) op het perceel Nieuwesluiserweg 42 te Slootdorp – dit perceel omvat het ‘voormalig Joods werkdorp’. Initiatiefnemer projectontwikkelaar Joep Karel wilde op het terrein huisvestingsmogelijkheden creëren voor maximaal 280 tijdelijke arbeidskrachten werkzaam in de directe omgeving; inmiddels is dit aantal – door verzet van omgeving en gemeenteraad – teruggebracht tot maximaal 160 arbeidskrachten.

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag 1:

Rijksmonument

Het Joods Werkdorp Nieuwesluis nabij Slootdorp is een rijksmonument. Dit monument bestaat uit twee componenten: het uit 1934 daterende gebouw en het terrein om het gebouw heen, waar destijds woon- en werkbarakken stonden. Het Werkdorp werd gebouwd om joodse vluchtelingen uit nazi-Duitsland, Oostenrijk en andere landen op te vangen. In het dorp werden

zij omgeschoold tot agrariër, bouwvakker of ambachtsman met het idee dat zij na hun opleiding zouden kunnen emigreren.

In 1939 telde het Joods Werkdorp ruim 300 inwoners.

In 1941 werd het onder leiding van SS-leider Willy Lages ontruimd. 240 bewoners worden in Amsterdamse stadsbussen naar de hoofdstad gebracht. Zestig bewoners bleven achter om voor het vee te zorgen en voor de gewassen rondom het dorp. Uiteindelijk dook een groot deel van deze laatste groep onder en overleefde de oorlog. Van de naar Amsterdam afgevoerde bewoners zouden uiteindelijk 191 arbeiders omkomen in concentratiekampen.

Bent u als GS bekend met de uitzonderlijke waarde van het Rijksmonument Joods Werkdorp Nieuwsluis te Sloodorp?

Hoe zou u de waarde van dit monument omschrijven?

Antwoord 1:

Ja, hier zijn wij mee bekend. Het complex van gemeenschapsgebouw met bijbehorend terrein is van grote cultuur- en architectuurhistorische waarde. Het is een gaaf bewaard voorbeeld van een dergelijk bouwwerk dat is gebouwd door en bedoeld voor uit Nazi-Duitsland afkomstige Joodse vluchtelingen. Het gebouw werd gebruikt voor omscholing van deze mensen naar agrarische medewerkers. Het hoofdgebouw sluit aan bij de gestandaardiseerde boerderijbouw in de Wieringermeer. Het complex heeft situationele waarde vanwege de prominente ligging aan de westelijke invalsweg vanuit Wieringerwaard en ensemblewaarden vanwege de historische-ruimtelijke samenhang van hoofdgebouw en achterliggend terrein, waarvan de halfronde structuur goed herkenbaar is gebleven.

Vraag 2:

Welke bijdrage, in welke vorm dan ook, levert de provincie in het kader van de instandhouding van dit rijksmonument?

Graag een toelichting op uw antwoord.

Antwoord 2:

Wij zijn van mening dat het herstel en behoud van het monument Joods Werkdorp als monument waardevol is en dat alle mogelijkheden bekeken moeten worden om dit te realiseren. De voorgestelde ruimtelijke ontwikkeling van het terrein biedt een goede kans voor instandhouding, hergebruik en onderhoud van het rijksmonument. Wij adviseren de eigenaar over mogelijkheden van subsidiering en financiering van het rijksmonument.

Vraag 3:

Verzet

Direct na het bekend worden van het initiatief om op het terrein van het rijksmonument een flinke hoeveelheid arbeidsmigranten te vestigen, in zowel het bestaande gebouw maar ook in op het terrein te bouwen woongebouwen, is er verzet gekomen tegen de plannen.

Dit verzet kunnen we als volgt onderverdelen:

- (A) verzet tegen het toekomstig gebruik, dus tegen de aantasting van het gebouw en het terrein;

- (B) verzet tegen de komst van een locatie voor arbeidsmigranten an sich;
- (C) verzet tegen de in de ogen van velen ongebreidelde groei van het aantal locaties voor huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente Hollands Kroon en daarbuiten;
- (D) verzet tegen de omvang van de geplande locatie voor arbeidsmigranten;
- (E) verzet tegen de leefsituatie voor de arbeidsmigrant, die ontstaat als hij of zij gehuisvest wordt op het terrein van het rijksmonument.

Bent u, op welke wijze dan ook, betrokken geweest bij het verzet tegen de komst van een huisvestingslocatie voor tijdelijke werknemers/arbeidsmigranten op het terrein van Rijksmonument Joods Werkdorp Nieuwesluis te Slootdorp?

Zo ja: graag een overzicht van deze betrokkenheid.

Zo nee: op welke wijze heeft u meegekregen dat er veel verzet tegen de plannen was?

Antwoord 3:

Nee, wij zijn op geen enkele wijze betrokken geweest bij het verzet tegen de komst van een huisvestingslocatie voor tijdelijke werknemers/arbeidsmigranten op het terrein van Rijksmonument Joods Werkdorp Nieuwesluis te Slootdorp.

Vanuit ambtelijk contact tussen de provincie en de gemeente en via de media is dit verzet bij ons duidelijk geworden.

Vraag 4:

Op welke wijze houdt u zicht op het aantal locaties voor de huisvesting van arbeidsmigranten in de Noordkop van onze provincie?

Antwoord 4:

Het zicht houden op het aantal locaties voor de huisvesting van arbeidsmigranten is geen provinciale taak. Iedere gemeente heeft zicht op het aantal vergunde locaties. Via handhaving heeft een gemeente zicht op locaties die (nog) niet-vergund zijn.

Vraag 5:

Welke rol speelt de provincie in het proces om te komen tot aanwijzen van een locatie voor huisvesting van arbeidsmigranten?

Graag een toelichting.

Antwoord 5:

In het traject tot het verlenen van een vergunning voor een locatie wordt de provincie door de gemeente betrokken indien de locatie buiten het bestaand stedelijk gebied ligt. De provincie bekijkt dan of er provinciale belangen in het geding zijn en overlegt daarover met de gemeente. Sporadisch is de provincie betrokken indien een gemeente een huisvestingslocatie op een bedrijventerrein mogelijk wil maken.

Vraag 6:

Als we het hebben over (E) dan is er ook elders in het land, maar ook in de politiek, veel zorg over de leefsituatie van arbeidsmigranten in huisvestingslocaties 'bij de baas'.

Welke rol speelt de provincie – of zou de provincie kunnen spelen – in het bewaken van de leefbaarheidsituatie van tijdelijke werknemers/arbeidsmigranten in huisvestingslocaties als hierboven bedoeld?

Graag een toelichting.

Antwoord 6:

Er is op dit moment geen provinciaal beleid voor het huisvesten van buitenlandse werknemers. Wel hebben uw Staten het huisvesten van tijdelijke werknemers/arbeidsmigranten bij een agrarisch bedrijf mogelijk gemaakt in de Provinciale Ruimtelijke Verordening.

Artikel 26 Agrarische bedrijven in landelijk gebied

Lid 1 Voor een bestemmingsplan dat betrekking heeft op landelijk gebied geldt het volgende:

- f. in de huisvesting van tijdelijke werknemers kan worden voorzien, indien:
 - 1° de huisvestingsvoorziening wordt gesitueerd binnen het agrarisch bouwperceel;
 - 2° de huisvesting plaatsvindt ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering, en;
 - 3° het een ondergeschikte functie ten opzichte van een volwaardig agrarisch bedrijf betreft.

Uw Statencommissie Ruimte, Wonen en Klimaat heeft in haar vergadering op 8 juni jl. gesproken over de provinciale rol met betrekking tot het tekort aan huisvesting voor buitenlandse werknemers. Daarbij is aan ons college gevraagd om een notitie waarin wordt ingegaan op een steviger rol van de provincie ten aanzien van het tekort aan huisvesting voor buitenlandse werknemers. Wij hebben toegezegd deze notitie aan uw Staten toe te sturen voor behandeling in uw commissie Ruimte, Wonen en Klimaat van 21 september a.s.

Vraag 7:

Omwonenden maken zich – als we het hebben over (E) – vooral zorgen over het feit dat de huisvestingslocatie, mocht hij worden verwezenlijkt op de voorgestelde plek, in een soort “niemandsland” zal zijn gesitueerd. Er is in de wijde omgeving niets anders dan bouwland, een paar burens, nauwelijks openbaar vervoer en geen enkel ‘vertier’.

Hoe beschouwt u bovenstaande constatering?

Zou u op dit gebied nadere voorwaarden willen en kunnen stellen?

Antwoord 7:

Zoals bij antwoord 6 is aangegeven, is er geen provinciaal beleid voor het huisvesten van buitenlandse werknemers. De Provinciale Ruimtelijke Verordening verzet zich niet tegen het huisvesten van buitenlandse werknemers in het rijksmonument bij Slootdorp, zie ook antwoord 8.

Het is aan uw Staten om te bepalen of aan huisvestingslocaties voor buitenlandse werknemers nadere voorwaarden moeten worden gesteld.

In 2018 is in opdracht van de gemeenten in de Kop en Opmeer een onderzoek gedaan naar de kwalitatieve vraag van huisvesting buitenlandse werknemers. Hierin is het volgende opgenomen: Over de vraag waar buitenlandse werknemers bij voorkeur wonen bestaat minder consensus. Vanuit het perspectief van de buitenlandse werknemer is overeenstemming dat zij goed kunnen wonen in de bebouwde kom of aan de rand ervan. Zo kunnen ze eenvoudig gebruik maken van voorzieningen en ‘meedoen’ aan de samenleving. Over huisvesting in het buitengebied is de discussie of de buitenlandse werknemers niet te geïsoleerd raken inclusief meer risico op ‘onregelmatigheden’ door onvoldoende toezicht. Ook op de vraag in hoeverre

buitenlandse werknemers graag in meer kleinschalige of grootschalige voorzieningen willen wonen is geen eenduidig antwoord te geven. Grootschalig locaties hebben als voordeel dat o.a. het beheer en het woon-werkverkeer eenvoudiger kunnen worden georganiseerd. Nadeel is dat het de integratie in de weg kan staan en niet iedereen een dergelijke verblijfssituatie fijn vindt.

Vraag 8:

Gemeente Hollands Kroon

In de raadsvergadering van 23 april jl. heeft de gemeenteraad van Hollands Kroon, na jaren van discussie en herontwikkelen van de plannen, een voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders aangenomen om 'in principe medewerking te verlenen aan de ontwikkeling van grootschalige logiesaccommodatie ten behoeve van maximaal 160 tijdelijke medewerkers op het perceel Nieuwesluiserweg 42 te Slootdorp, waarbij onderhoud en instandhouding van het Rijksmonument zijn geborgd'.

Bent u op de hoogte van de wijze waarop dit plan gaat worden gerealiseerd?

Zo ja: wat vindt GS hiervan?

Zo nee: waarom niet?

Antwoord 8:

Ja. Het plan voldoet aan eisen van ruimtelijke kwaliteit en borgt als kostendrager instandhouding van het monument, zie bijlage 1. (NB: brief GS zienswijze)

Vraag 9:

Mocht u als GS de komst van een dergelijk omvangrijke huisvestingslocatie op het terrein van het rijksmonument onwenselijk achten, welke mogelijkheden heeft u dan (nog) om dit te voorkomen of op z'n minst te sturen?

Antwoord 9:

Wij verwijzen hiervoor naar antwoord 8.

Vraag 10:

Mocht het antwoord bij (9) "GEEN" zijn – acht u het wenselijk dat de provincie, middels een verordening, hier wel invloed op zou moeten krijgen?

Waarom wel of niet?

Antwoord 10:

Het is aan uw Staten om die wenselijkheid te bepalen.

Vraag 11:

Wij verwijzen naar het deel van antwoord 6 dat ingaat op het gesprek in uw commissie op 8 juni jl. De door ons toegezegde notitie zal ingaan op de mogelijkheden van de inzet van provinciale (ruimtelijke) instrumenten, zoals de Omgevingsverordening, om te komen tot voldoende en fatsoenlijke huisvesting van buitenlandse werknemers.

De projectontwikkelaar geeft aan dat het realiseren van de huisvestingslocatie “de enige manier is om ervoor te zorgen dat het rijksmonument behouden blijft en ook zinvol toegankelijk voor belangstellenden”.

Bent u het met deze conclusie eens?

Zo ja: waar baseert u dit op?

Zo nee: welke mogelijkheden kunnen er nog meer zijn?

Antwoord 11:

Het is niet aan de provincie om daar een oordeel over te vellen. Dit ligt primair bij de gemeente.

Vraag 12:

Kan de provincie (in de toekomst) een rol spelen – ook: financieel – in het behoud van het Rijksmonument Joods Werkdorp Nieuwesluis in de gemeente Hollands Kroon?

Zo ja: welke mogelijkheden zijn er?

Zo nee: waarom niet?

Antwoord 12:

Ja. De provincie kan (in de toekomst) financieel een rol spelen in het behoud van het Rijksmonument Joods Werkdorp Nieuwesluis in de gemeente Hollands Kroon. De mogelijkheden zijn: subsidie voor restauratie van het rijksmonument en laagrentedragende financiering voor de verduurzaming en herbestemming van het rijksmonument. Zie ook antwoord 2.